

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE COMMISSIE BESTUUR,
GEHOUDEN OP 26 APRIL 2012 IN HET STADHUIS TE HAARLEM**

Vastgesteld 14 juni 2012

Aanwezig de leden:

De heer G.B. van Driel (CDA), de heer J. Fritz (PvdA), de heer R.H.C. Hiltemann (SP), de heer R.G.J. de Jong (VVD), mevrouw J.Koper (PvdA), mevrouw D. Leitner (D66), de heer L.J. Mulder (GroenLinks), de heer F.H. Reeskamp (Fractie Reeskamp), de heer W.J.Rutten (VVD), de heer P. Schouten (SP), de heer C.J. Schrama (Haarlem Plus), mevrouw C.Y. Sikkema (GroenLinks), de heer M. Snoek (CDA) en de heer J. Vrugt (Actiepartij)

Afwezig:

Burgemeester B.B. Schneiders, mevrouw J. Langenacker (PvdA), mevrouw M. Otten (Trots)

Mede aanwezig:

Mevrouw P.J. Bosma-Piek (voorzitter), de heer E. Cassee (wethouder), mevrouw I. van Tienhoven (secretaris)

Verslag: De heer G-J. Timmermans (Notuleerservice Nederland)

1. Opening en mededelingen voorzitter

De **voorzitter** opent om 18.15 uur de vergadering en heet alle aanwezigen welkom. Zij deelt mee dat de burgemeester verhinderd is wegens een verplichting elders en dat daarom agendapunt 6 – het regionaal risicoprofiel Veiligheidsregio Kennemerland – verdaagd wordt naar de vergadering van 10 mei.

2. Spreekrecht voor belangstellenden

Er hebben zich geen insprekers gemeld.

3. Vaststellen agenda

Agendapunt 6 vervalt. De agenda wordt verder conform het voorstel vastgesteld.

4. Concept-verslag van de commissie Bestuur d.d. 5 april 2012

Het verslag wordt vastgesteld.

De heer **Schrama (Haarlem Plus)** is benieuwd of wethouder Heiliegiers nog iets gedaan heeft met zijn suggestie (zie pagina 2) om Microsoft te interesseren voor vestiging in Haarlem.

De heer **Vrugt (Actiepartij)** signaleert dat een andere wethouder in de commissie Ontwikkeling wél op de hoogte bleek te zijn van de handel in aandelen RON waar wethouder Heiliegiers (zie pagina 2) zei niets van te weten. Hij is benieuwd hoe het nu werkelijk is.

De **voorzitter** zegt dat beide vragen aan wethouder Heiliegiers zullen worden doorgespeeld.

5. Inventarisatie rondvraag en mededelingen voor leden van het college

De heren **Vrugt (Actiepartij)** en **Schrama (Haarlem Plus)** en mevrouw **Leitner (D66)** hebben vragen voor de burgemeester.

De **voorzitter** verzoekt deze vragen schriftelijk in te dienen en constateert dat de rondvraag verder kan vervallen.

Ter advisering

6. Kredietaanvraag gemeentelijke huisvesting

De heer **De Jong (VVD)** zegt de overschrijdingen vervelend, maar niet verrassend te vinden. Hij vraagt of het tekenen van de gewijzigde overeenkomst in juli 2011 als een soort waterscheiding te zien is. Pas daarna heeft de gemeente besloten de zaken goed door te rekenen, waarbij deze tekorten aan het licht traden. Het geeft hem de vraag in waarom de gemeente niet eerder nauwkeuriger is gaan narekenen. De VVD staat nog steeds achter de keuze voor dit project op deze locatie. De VVD vindt ook dat het project in goede handen is bij de gemeente. Door de crisis en de instabiele partner is het zaak nu zo snel mogelijk te bouwen tegen de laagst mogelijke kosten. De in eerste instantie gekozen optie van een turnkeyproject is interessant, omdat dan veel risico's bij de ontwikkelaar liggen. Niemand kon toen voorzien dat het met die partner fout zou gaan. Hij zegt nu nog niet te kunnen beoordelen of er foute keuzes gemaakt zijn en het RKC-rapport af te wachten voor een integraal debat.

De heer **Snoek (CDA)** stelt dat de nu gemelde overschrijdingen niets te maken hebben met de crisis of onbetrouwbaarheid van een partner. Het gaat volgens hem om zaken die aan het licht zijn gekomen na de periode die de RKC onderzoekt. Daarvoor stelt hij de huidige wethouder verantwoordelijk. Toen deze coalitie aantrad, heeft het CDA de aangekondigde bezuinigingslijn gesteund, mits deze gepaard zou gaan met bezuinigingen binnen het gemeentelijk apparaat. Deze extra uitgave van 2,4 miljoen euro voor het eigen steeds duurder wordende huis valt dan niet uit te leggen en schaadt het vertrouwen, zekere nu mensen de bezuinigingen beginnen te voelen. Voor dat bedrag zijn twee Duinwijckhallen te bouwen.

Dit is al de derde extra kredietaanvraag. De tweede kwam toen het huidige college dit dossier overnam. Het CDA heeft toen ingestemd, omdat al veel eerder de keuze gemaakt was voor deze locatie. Toen zei de destijds verantwoordelijke wethouder desgevraagd dat daarmee alles gedekt was, behoudens calamiteiten. Vanwege die toezegging heeft het CDA toen een motie teruggetrokken. De vraag is of hier nu calamiteiten in het geding zijn. Spreker heeft een trits schriftelijke vragen gesteld om antwoord te krijgen op die vraag. Uit de scherpe en duidelijke antwoorden maakt hij een aantal punten op. Ten eerste dat er geen begroting was. Ten tweede dat de ontwikkelaar op basis van de overeenkomst onvoldoende aan te spreken was. Ten derde dat het bestek niet gebaseerd was op dit pand. Ten vierde dat er al eerder zicht was op afwijkingen van het bestek, maar dat men het vóór de ondertekening van die nieuwe overeenkomst niet opportuun vond deze afwijkingen nader te onderzoeken. Hij vraagt wanneer het college het dan opportuun gevonden zou hebben de raad te informeren over de extra kosten die daaruit zouden voortvloeien? Hij vraagt welke onderzoeken dit college heeft laten uitvoeren bij het overnemen van dit dossier in 2010 toen het wellicht nog mogelijk was de ontwikkelaar aan te spreken. Hij heeft de indruk dat dit dossier toen te lichtvaardig is overgenomen van het vorige college.

Hij vindt het pijnlijk dat het college geen afstand neemt van de opmerking dat het bedrag van 2,4 miljoen euro meevalt. De overeenkomst met de ontwikkelaar was onvoldoende en dat kost de gemeente nu geld. Het oorspronkelijke krediet van 72 miljoen euro had geen deugdelijke basis.

En de raad is in zijn ogen in 2010 misleid met de opmerking dat er geen extra kosten meer in de pijplijn zaten, terwijl blijkens de antwoorden ook toen al bekend was of had moeten zijn dat er afwijkingen van het bestek en een trits aan overschrijdingen waren te voorzien. Hij waardeert de openhartigheid en voortvarende aanpak van de huidige wethouder, maar ziet in diens antwoorden op zijn vragen ook een hard oordeel over zijn voorgangers.

Mevrouw **Van Zetten (D66)** merkt op dat vorig jaar al bekend was dat een begroting ontbrak. Ook van andere knelpunten in dit dossier is toen melding gemaakt. De voorliggende kredietaanvraag schetst volgens haar een realistisch en niets verhullend beeld van de stand van zaken en de risico's, zoals dat ook aanbevolen is in de brief van de VNG over de klokkenluiderszaak. Er zijn in dit project inderdaad rare dingen gebeurd. Die zijn vorig jaar gemeld en zullen ook in het RKC-rapport aan bod komen. De bespreking van dat rapport op 10 mei 2012 zal volgens haar antwoorden geven op vragen die het CDA nu stelt. D66 volgt dit project kritisch, zoals mag blijken uit de archiefkwesitie van vorig jaar. Maar op dit moment spreekt zij nog geen politiek oordeel uit. Dat komt op zijn vroegst op 10 mei 2012 aan bod. Overschrijdingen zijn in haar ogen inherent aan gemeentelijke projecten in het hele land. De keuze voor deze locatie is een goede geweest met het oog op de economie en levendigheid van de binnenstad. Als men gekozen had voor de andere optie – 023 – was daar nu ongetwijfeld ook sprake van overschrijdingen. Zij vindt dat de huidige portefeuillehouder het project goed heeft opgepakt. Hij heeft maanden tijdswinst geboekt door te regelen dat KPN eerder vertrekt. D66 gaat akkoord met de kredietaanvraag, al is men zich ervan bewust dat het om heel veel geld gaat. Dat noopt des te meer tot scherp onderhandelen bij de verkoop van gemeentelijk vastgoed om de overschrijdingen enigszins te compenseren.

De heer **Fritz (PvdA)** vindt het merkwaardig dat het CDA al politieke conclusie kan trekken voordat de wethouder de kans gekregen heeft een reactie te geven. Hij heeft grote waardering voor de schriftelijke vragen van het CDA en is het in grote lijnen ook eens met de opstelling. Ook waardeert hij de stappen van de wethouder om risico's te beperken. Maar deze nieuwe overschrijding van 2,4 miljoen euro valt spreker zwaar. Hiermee is dit plan op zijn minst even duur geworden als het alternatief in Schalkwijk op het 023-terrein, het plan dat destijds de voorkeur had van de PvdA. Daar zou sprake zijn van nieuwbouw op eigen grond, een veel minder ingewikkelde situatie dan hier met een bestaand gebouw van een andere eigenaar en met een ontwikkelaar van niet onbesproken reputatie. Hij vindt het verbazingwekkend dat het zo lang geduurd heeft voor men in de gaten had dat er geen deugdelijk bestek was en dat er extra geld nodig is voor de aanpassingen aan flexibel werken waar al in 2006 toe besloten is. Hij snapt wel dat zich overschrijdingen kunnen voordoen in de installatie voor warmte-koudeopslag (WKO) omdat men vooraf niet kan weten wat men onder de grond allemaal zal tegenkomen. Anderzijds is het een raadsel waarom de 600.000 euro voor de aansluiting van die installatie op de verwarming niet voorzien was. Over de hele linie is hij ontstemd over deze overschrijdingen en vooral over het feit dat ze pas zo laat gemeld worden. Hij wacht de antwoorden van de wethouder af en zal die meenemen naar de fractie. Die zal bij de behandeling van het RKC-rapport komen met een oordeel.

De heer **Vrugt (Actiepartij)** zegt niet te zullen instemmen met dit in zijn ogen onaanvaardbare voorstel in deze tijden waarin subsidies geschrapt worden. Hij acht het in tegenspraak met de harde toezeggingen van vorig jaar en rekent dit het voltallige college aan. Hij vraagt zich af hoe het college kan verwachten dat de raad hiermee instemt als uitkomst van meer dan vijf jaar structureel gekluns. Hij vraagt zich af welke wensen er nog meer te verwachten zijn. Volgens hem had de gemeente al veel eerder kunnen incasseren uit de liquide middelen van Fortress.

De heer **Schrama (Haarlem Plus)** zegt dat er in de afgelopen tien jaar meer dan genoeg ervaring is opgedaan met WKO. Daar kleven zijns inziens geen risico's meer aan. Het CDA heeft uitstekende vragen gesteld en de antwoorden laten zien dat veel zaken niet goed zijn ingeschat. Hij vraagt zich af waarom in 2011 al niet gerept is van de VTU-kosten, als hij in de antwoorden leest dat in 2010 al bekend was dat hier overschrijdingen zouden optreden. Dat spoort niet met de toezeggingen van vorig jaar dat er geen verdere extra kosten meer verwacht werden. Zijn opstelling is dat men het met het vastgestelde budget moet doen en de bouw dan maar moet versoberen. Gewone burgers moeten het immers ook doen met het budget dat ze ter beschikking hebben.

De heer **Mulder (GroenLinks)** meldt een onbehaaglijk gevoel te krijgen als men zegt dat gemeentelijke projecten nu eenmaal altijd duurder uitvallen. Wat blijft er dan over van de positie van de raad? Hij wil nu weten wanneer zaken als het verkeerde bestek bekend raakten en waarom de raad daar nu pas over ingelicht wordt. Hij kan moeilijk geloven dat wethouder Heiliegers hiervan niet op de hoogte was bij de tweede kredietaanvraag. Hij brengt in herinnering dat er destijds een verkiezingsstrijd is gevoerd om het stadskantoor. Binnen een half jaar lag er toen een alternatief dat goedkoper zou zijn. Hij vraagt zich af of dat bewust of onbewust een motief geweest kan zijn om de raad toen een verkeerde voorstelling van zaken te geven. Hij verwacht daarover uitleg te krijgen. Want waar het om gaat is of de raad voldoende de vinger aan de pols heeft kunnen houden. De RKC zal alleen informatie boven tafel brengen. Het vellen van een oordeel is vervolgens aan de raad. Het meest ergerniswekkende vindt hij nog dat er eigenlijk geen weg terug meer is en dat men het krediet in feite dus niet kan afkeuren. Hij weet nog niet hoe hij uiting kan geven aan zijn ontstemming over deze gang van zaken. Wellicht dat er met versobering nog iets te redden valt, maar daarover hoort hij graag eerst de reactie van de wethouder.

De heer **Schouten (SP)** zegt dat zijn maat nu vol is. Vorig jaar beweerde wethouder Heiliegers nog dat het laatste lijk uit de kast was en nu komt er weer een compleet kerkhof bij. De SP wijst dit nieuwe krediet af. Het college blijkt niet met één mond te spreken en moet nu zelf maar met een oplossing komen. De SP was net als de VVD indertijd tegenstander van een ambtenarenpaleis in 023. Deze locatie in de Zijlpoort leek beter voor de stad en werd bovendien als een goedkoper alternatief aan de raad voorgehouden. Maar dat staat los van dit krediet. Hij acht de SP niet verantwoordelijk voor de ontwikkelingen in dit dossier van de laatste twee jaar.

De heer **Reeskamp (Fractie Reeskamp)** spreekt zijn complimenten uit voor de heldere nota die geen blad voor de mond neemt over de bijzondere historie van dit project. Het mag volgens hem een wonder heten dat de Raakspoort binnen de geplande tijd is gerealiseerd. Hij zegt al in 2007 gewaarschuwd te hebben dat de bouw van een stadskantoor binnen oudbouw op deze plek niet goedkoper zou uitvallen dan de nieuwbouw op 023. De raad heeft volgens hem in 2007 wel een goed besluit genomen. De overschrijdingen zijn bitter, maar vallen binnen aanvaardbare grenzen. Er bestaat volgens hem de nodige jurisprudentie over budgetbeheersing. Het college moet laten zien hoe naar besparingen gezocht is. Hij ziet dat er veel extra kosten zijn voor installaties. Hij mist extra kostenbesparingen als gevolg van het besluit om meer in te zetten op flexibel werken. Een belangrijk element uit het besluit van 2007 mist hij, namelijk de besparingen op de jaarlijkse exploitatiekosten tot een bedrag van 1,5 miljoen euro per jaar. Hij zou graag een uitvoerige nota zien waaraan de raad kan beoordelen of dat doel nog steeds gehaald wordt.

Wethouder **Cassee** zegt het zijne al gezegd te hebben over de bittere pil van deze kostenoverschrijdingen voor mensen die de gevolgen van bezuinigingen voelen. Tegen de achtergrond van de complexiteit van dit project vallen deze overschrijdingen mee, hoe vervelend ze ook zijn. Hij verwacht dat het RKC-rapport een en ander zal zeggen over hoe het zover heeft kunnen komen. Dat is dan wel gezegd met de inzichten anno 2012. Hij heeft zelf ook kritiek op

bepaalde punten. De aandacht voor contractbeheer staat in het coalitieakkoord vanwege dit project. Spreker zegt zelf op 19 mei 2011 drie risico's rond het project Zijlpoort aan de raad gemeld te hebben: het contract zelf, de contractpartij en de technische installaties. Hij zegt toen ook overschrijdingen te hebben aangekondigd, maar niet de hoogte, want die zegt hij pas sinds drie weken te weten. Men kan volgens hem dus niet beweren dat men niet wist van overschrijdingen en op welke onderdelen die zich zouden voordoen. Men kan nog verder teruggaan naar uitspraken op 24 juni 2010 en daarvoor over het uitblijven van verdere kostenstijgingen. Maar dat doet volgens hem niet af aan het gegeven dat in mei 2011 in een crisissfeer gewerkt werd aan het overeind houden van het project en het opleveren van de Raakspoort terwijl de positie van Fortress wankel was.

Er is inderdaad sprake van een waterscheiding tussen de positie van de gemeente vóór en na het ondertekenen van de nieuwe overeenkomst van juli 2011. Toen werd het nodig zaken na te rekenen en dat is de raad meermalen gemeld. De details van al die berekeningen en inventarisatie van risico's staan nu in de voorliggende nota vermeld.

Tot die tijd was Fortress als ontwikkelaar degene die te maken had met de aannemer. De gemeente zat meer op afstand en had toen niet rechtstreeks te maken met uitvoeringszaken als het bestek. Dat werd pas opportuun toen de gemeente dankzij de nieuwe overeenkomst wel rechtstreeks te maken kreeg met de aannemer. Hij erkent dat het een dunne grens is of de gemeente een contract heeft met Fortress dan wel met Van Wijnen, maar het verschil is wel een feit. Toen is in volle omvang aan het licht gekomen dat het bestek gebaseerd was op een ander project en dat er geen begroting was. Dat het bestek gebaseerd was op de Oostpoort stond overigens ook al in het Programma van Eisen bij het oorspronkelijke raadsbesluit uit 2007 voor de keuze van deze locatie. Maar het kwam vorig jaar pas weer goed aan het licht en dat is toen ook aan de raad gemeld. Het is dus geen nieuw feit, al heeft niemand in 2007 zich dat in de volle omvang gerealiseerd. Hij neemt aan dat de RKC in haar onderzoek naar de overwegingen gevraagd zal hebben. Hij zegt het beeld te herkennen dat de heer Mulder schetst over de onomkeerbaarheid van dit soort projecten, maar stelt voor bij de bespreking van het RKC-rapport de integrale beoordeling te maken van wat er allemaal precies gebeurd is. Hij zegt de heer Reeskamp een nota over de exploitatiekosten toe.

De heer **Snoek (CDA)** zegt dat hij de wethouder alleen wil aanspreken op zaken die volgens diens eigen schriftelijke antwoorden niets te maken hebben met de (wijzigingen in de) overeenkomst. Dan gaat het bijvoorbeeld om de extra kosten voor VTU en advies. Verder blijft hij van oordeel dat de wethouder al eerder wist dat er afwijkingen waren van het bestek, maar die niet heeft laten onderzoeken op kosteneffecten. Dat ziet hij los van de contractuele aspecten. Hij blijft in de schriftelijke antwoorden een hard oordeel zien over de voorgangers en is benieuwd of de wethouder zelf niet liever deze zaken eerder had voorgelegd in plaats van de wijziging van de overeenkomst af te wachten als hij van meet af aan verantwoordelijk geweest was voor dit project. Hij denkt dat een oplossing gevonden kan worden in versobering van de bouw en verhaal op de ontwikkelaar. De RKC kan volgens hem niet tot een andere conclusie komen dan dat de raad in het pak genaaid is. Hij denkt dat met name de SP en de VVD zich genomen zullen voelen door de verkeerde voorstelling van zaken. Hij blijft van mening dat de raad misleid is en zal met de andere oppositiepartijen een motie indienen. Hij nodigt andere fracties van harte uit mee te werken aan die motie.

De heer **Schrama (Haarlem Plus)** signaleert een discrepantie tussen de opmerkingen van collegeleden over de status van offertes in het investeringsplan 2011. Hij mist in het stuk posten waarop bezuinigd kan worden door versobering.

De heer **De Jong (VVD)** zegt dat het voor zijn partij des te pijnlijker is, omdat partijgenoot wijlen wethouder Van Velzen niet meer gevraagd kan worden om zijn afwegingen toe te lichten. Hij

hoopt dat dit dossier tot een goed einde gebracht kan worden met dit krediet en de exploitatienota.

Mevrouw **Van Zetten (D66)** sluit zich daarbij aan.

De heer **Fritz (PvdA)** vraagt om een uitsplitsing van de kosten die samenhangen met de rolwisseling van de gemeente tot contractpartner en de kosten die voortvloeien uit aanvullende wensen van de raad en gemeente over de bouw en de inrichting. Hij wil de hele kwestie nog goed met zijn fractie doorspreken alvorens tot een oordeel te komen. Het politieke oordeel over de bevindingen van de RKC acht hij voorbehouden aan de raad.

Mevrouw **Sikkema (GroenLinks)** benadrukt als voorzitter van de RKC dat men mede gezien de raadsopdracht geen overdreven verwachtingen moet koesteren over het rapport. Daarin zullen feitelijke bevindingen op een rij gezet worden, niet meer en niet minder.

De heer **Schouten (SP)** vraagt waarom de wethouder de raad niet al veel eerder meegenomen heeft, zodat die had kunnen meegroeien in de besluitvorming in plaats van zoals nu te worden geconfronteerd met onverwachte kostenoverschrijdingen.

De heer **Vrugt (Actiepartij)** meent zich te kunnen herinneren dat er bij Postkantoor Raaks bv sprake was van een groter bedrag aan liquide middelen dan de gemeentelijke vordering thans bedraagt. Dat geld zou volgens hem opgeëist kunnen worden. Hij heeft er verder moeite mee dat de raad nu min of meer medeplichtig gemaakt wordt door te stellen dat het verkeerde bestek al in 2007 bekend zou zijn geweest.

De heer **Reeskamp (Fractie Reeskamp)** zegt veel te verwachten van de toegezegde nota over de exploitatiekosten waar het in 2007 allemaal om begonnen was nu het in moeilijke tijden tot budgetoverschrijdingen komt.

Wethouder **Cassee** zegt niet te weten wat hij gedaan zou hebben als hij dit project al eerder in zijn portefeuille had gehad. Hij zegt de invulling die de heer Snoek geeft aan de antwoorden op zijn technische vragen te begrijpen, maar benadrukt dat het niet gaat om artikel 38-vragen waarin een wethouder zich politiek dient te verantwoorden. Hij neemt overigens geen afstand van de antwoorden. Hij zegt de heer Fritz de gevraagde uitsplitsing voor volgende week toe, waarbij hij meteen aanmerkt dat de kostenstijgingen als gevolg van veranderde eisen van de raad en de gemeente aanzienlijk zijn. Over de liquide middelen op de balans van Fortress is in beslotenheid vergaderd, maar hij kan wel melden dat het weinig zin heeft rekeningen te sturen die niet betaald kunnen worden. Hij herhaalt dat het Programma van Eisen Oostpoort integraal was opgenomen in het oorspronkelijke besluit. De constatering van het CDA dat er sprake is van misleiding lijkt hem typisch een kwestie voor de volgende bijeenkomst.

De **voorzitter** stelt vast dat die zal zijn bij de raadsbehandeling waar dit voorstel als bespreekpunt zal worden geagendeerd. Zij stelt tevens vast dat de wethouder twee notities heeft toegezegd: een over de exploitatie, de ander over de uitsplitsing van kosten.

Overige punten ter bespreking

7. Contouren inrichtingsfase reorganisatie hoofdafdelingen Wijkzaken en Stedelijke Projecten

De behandeling wordt wegens tijdgebrek verdaagd naar de volgende vergadering.

8. Rondvraag

De heer **Snoek (CDA)** vraagt naar de stand van zaken rond de subsidie en het gegrond bevonden bezwaarschrift van Haarlem 105. Verder zijn er juridische vervolgvragen die schriftelijk zullen worden afgehandeld.

Wethouder **Van der Hoek** zegt dat de eerste vragen beantwoord zijn. Het streven is een nieuw collegebesluit te nemen begin juni. Daarover worden gesprekken gevoerd met de omroep. Door het aantreden van een nieuwe ambtenaar is enige vertraging ontstaan. Het besluit zal dus niet vallen vóór de Berap.

9. Agenda komende commissievergadering

Mevrouw **Leitner (D66)** wil de drie stukken die te maken hebben met parkeergarages agenderen. De commissie stemt daarmee in,

De heer **Fritz (PvdA)** wil het onderzoek ex artikel 213a naar VAT/VTU agenderen. De commissie stemt daarmee in.

De heer **Snoek (CDA)** wil de antwoorden op zijn artikel 38-vragen over het afvalstoffenrapport Spaarnelanden agenderen.

De griffie zal beoordelen of die antwoorden in deze commissie of in de commissie Beheer geagendeerd dienen te worden.

10. Sluiting

De **voorzitter** dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 19.45 uur.